

Spelen en geluid

Hoort geluid bij spelen? Ja en nee. Er is heel veel speelgoed dat geluid maakt, maar heel veel speelgoed ook niet. Ook is er veel speelgoed dat geen geluid maakt, maar dat wel kinderen uitnodigt om zelf geluiden te maken. Denk daarbij aan kinderen die met een auto spelen en het geluid van een auto nadoen, of kinderen die hun pop laten praten of tegen hun pop gaan praten.

Wat is de toegevoegde waarde van geluid bij spelen, spel en speelgoed?

 Bij jonge kinderen is het horen van geluiden heel belangrijk voor het leren verwerken en begrijpen van geluiden. Uit onderzoek bij dieren is gebleken dat geluiden invloed hebben op de ontwikkeling van specifieke verbindingen in de hersengebieden die betrokken zijn bij het verwerken van geluid*. Blootstelling aan bepaalde geluiden bevordert het vermogen om geluiden beter van elkaar te kunnen onderscheiden en bijvoorbeeld geluiden met verschillende toonhoogtes van elkaar te scheiden. Speelgoed dat gevarieerde geluiden laat horen zal een positief effect hebben op het herkennen en onderscheiden van geluiden door de hersenen.

 Stemgeluiden en liedjes zijn extra belangrijk voor de taal/spraakontwikkeling. Ze bevorderen bij jonge kinderen het herkennen en interpreteren van de menselijke stem en daarmee de ontwikkeling van taal en spraak. Bij jonge kinderen met gehoorproblemen of doofheid blijft de taalontwikkeling vaak achter. Hieruit blijkt dat blootstelling aan (normale) geluiden belangrijk is voor de ontwikkeling van bepaalde hersengebieden en voor de ontwikkeling van het gehoor en de spraak. Dit geldt al vanaf de geboorte. Bij de mens worden de meeste hersenverbindingen in de auditieve hersenschors (waar onder andere geluiden en spraak worden verwerkt) pas na de geboorte gevormd. Blootstelling aan geluid – en in het bijzonder spraak – is essentieel om dit goed te laten verlopen. Het duurt tot ongeveer drie á vier jaar voor het aantal verbindingen in de auditieve hersenschors op zijn maximum is. Blootstelling aan geluiden is

te laten verlopen. Het duurt tot ongeveer drie á vier jaar voor het aantal verbindingen in de auditieve hersenschors op zijn maximum is. Blootstelling aan geluiden is

Het aantal decibel dat mag worden blootgesteld aan kinderen is vastgesteld door de EU. Dat is niet voor niets, baby's en kinderen kunnen sneller gehoorschade oplopen dan volwassenen en helaas is gehoorbeschadiging onomkeerbaar. Gehoorschade is afhankelijk van het aantal decibel (per leeftijd verschillend) en hoe lang je aan deze decibel blootgesteld wordt. Speelgoed met het CE teken, is volgens vastgestelde normen gemaakt en dus veilig, ook voor de oren.

Meer informatie is te vinden op www.veiligheid.nl

hiervoor heel belangrijk en speelgoed met geluiden kan daaraan bijdragen. Denk daarbij ook aan de 'mobielen' die boven de wieg van de baby hangen en muziekjes maken, 'muziekdoosjes' of knuffels die muziekjes maken. Dergelijke wijsjes die een baby of peuter regelmatig hoort kunnen rustgevend zijn en bijdragen aan het in slaap vallen.

 In hoeverre jonge kinderen voor hun taal- en spraakontwikkeling baat hebben bij de geluiden die van speelgoed afkomstig zijn, is mede afhankelijk van de kwaliteit van die geluiden. De mate waarin de spraakgeluiden van speelgoed echt op menselijke spraak lijken laat vaak te wensen over. Hieraan valt door de fabrikanten van speelgoed nog veel te verbeteren.

 Geluidjes, stemmen en liedjes kunnen het spelen leuker of spannender maken. De geluiden en liedjes trekken de aandacht, nodigen uit en houden kinderen geboeid om door te spelen. Daarmee kan het zelfstandig spelen en de volgehouden aandacht bevorderd worden. Speelgoed met bepaalde geluidjes of liedjes kan een

* Lifelong plasticity in the rat auditory cortex: basic mechanisms and role of sensory experience. de Villers-Sidani E, Merzenich MM. (2011) Prog Brain Res. 191:119-131.

positieve stemming oproepen bij het spelende kind, of een geruststellend of troostend effect hebben. Denk aan allerlei knuffeldieren en poppen die lieve geluidjes maken. Dat draagt beslist bij aan het plezier dat kinderen beleven aan bepaald speelgoed. Het nodigt uit tot verzorgen, knuffelen en terug praten en bevordert de hechting aan een knuffel of pop. Knuffeldieren of robotjes die grappige geluiden maken zorgen voor vrolijkheid bij kinderen (en volwassenen). Geluiden kunnen het speelgoed of spel ook spannender maken. Denk aan de sirenes bij politieauto's en brandweerwagens. Misschien niet geliefd bij de ouders, maar kinderen kunnen er soms niet genoeg van krijgen...

 Speelgoed dat liedjes ten gehore brengt kan kinderen aansporen om mee te zingen en kan muzikaliteit, ritmegevoel, beweging (dansen), en het geheugen voor geluiden bevorderen. Doordat jonge kinderen dezelfde liedjes vaak horen, leren ze mee te zingen en leren ze intussen de liedjes van buiten. Het is grappig om te zien hoe sommige jonge kinderen spontaan dansbewegingen maken als ze een deuntje of liedje horen. Het laat zien dat ze er plezier in hebben. Wat oudere meiden vinden speelgoed met kinderliedjes of popachtige liedjes vaak leuk om samen op te dansen. Dat bevordert weer het samen spelen en plezier met elkaar delen.

 Speelgoed met geluiden kan bijdragen aan het leren van oorzaak en gevolg. Het kind kan spelenderwijs ontdekken dat het indrukken van de ene knop een ander geluidje of liedje geeft dan die andere knop. Bij educatief speelgoed worden geluiden vaak gebruikt om informatie over te brengen: bijvoorbeeld de naam van een vorm of kleur of de uitspraak van een letter of woord. Op die manier kunnen kleuters al wat leeskenis opdoen.

 Geluiden kunnen ook bijdragen aan fantasiespel. Bijvoorbeeld een pop of knuffel die met geluidjes of een stemmetje aangeeft dat deze wil drinken of geknuffeld wil worden of naar bed moet. Met de toename van elektronica in speelgoed zal het repertoire aan muziekjes en spraak ongetwijfeld toenemen en daarmee ook de mogelijkheden van kinderen om met het speelgoed (poppen) te praten.

 Geluid van speelgoed kan ook hinderlijk zijn. Denk aan de politie- en brandweerauto's of garages die soms behoorlijk harde en onplezierige sirenegeluiden kunnen laten horen. Kinderen vinden het vaak leuk (maar sommige kinderen ook helemaal niet), iets waar de ouders niet altijd even gelukkig mee zijn. Gevolg kan zijn dat na een tijdje de batterijen uit het speelgoed verwijderd worden... Wel zo fijn als bij het ontwikkelen van speelgoed rekening wordt gehouden met wat nog aangenaam is om naar te luisteren.

Er zijn ook kinderen die nadelen kunnen ondervinden van speelgoed dat geluid produceert. Kinderen die prikkelgevoelig zijn (zoals bijvoorbeeld vaak bij AD(H)D of autisme spectrum stoornis) kunnen door het extra geluid overprikkeld en overbelast raken. Het is belangrijk dat ouders daar rekening mee houden.

Kortom: het gebruik van geluiden en spraak in speelgoed kan allerlei aspecten van de ontwikkeling van kinderen bevorderen. Belangrijkste blijft dat geluid het speelplezier verhoogt.

Ger Ramakers, Kinder- en Jeugdpsycholoog
OntwikkelingsAdvies.nl

